

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Gardenier en E. Spanjer	Datum	19 april 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11142479
E-mail	stevien.gardenier@utrecht.nl eva.spanjer@utrecht.nl	Onderwerp	Toekennen energievergoeding aan studenten met een rechtsmiddel
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Op 17 april jl. heeft de rechtbank Midden Nederland uitspraak gedaan in de zaak die een student heeft aangespannen tegen de gemeente. De uitspraak vindt u hier: [ECLI:NL:RBMNE:2023:1716](https://ecli.nl:RBMNE:2023:1716), [Rechtbank Midden-Nederland, UTR 22/5691 \(rechtspraak.nl\)](https://rechtbank-midden-nederland.nl/UTR-22/5691).

De zaak gaat over het uitsluiten van studenten van de categoriale energievergoeding. De rechtbank oordeelt dat het uitsluiten van studenten ontoelaatbaar is op grond van een ongerechtvaardigd onderscheid ten opzichte van andere inwoners met een laag inkomen. Dit betekent in deze zaak dat de Beleidsregel Energievergoeding blijft gelden, behalve de passage over het uitsluiten van studenten.

In deze brief leest u wat de afspraken waren rondom de energievergoeding, hoe wij met de uitspraak omgaan en op welke manier wij Utrechtse studenten tegemoetkomen.

Energievergoeding

We hebben in totaal 1800 euro energievergoeding verstrekt aan inwoners met een inkomen tot 150% van het wettelijk sociaal minimum (wsm). In het jaar 2022 verstrekten we 1300 euro, en in februari 2023 nog eens 500 euro. De energievergoeding werd verstrekt als categoriale bijzondere bijstand. Dat is een vorm van bijstand aan grote groepen waarbij de gemeente niet hoeft vast te stellen dat de ontvanger ook echt sterk gestegen kosten heeft en daardoor in de financiële problemen komt. Hierdoor kan er een vast bedrag verstrekt worden aan een grote doelgroep door alleen op inkomen te toetsen. Deze categoriale regeling hebben we in opdracht en op voorwaarden van het ministerie van SZW uitgevoerd, de middelen zijn afkomstig van het Rijk. Zo'n 27.000 huishoudens hebben de toeslag ontvangen. Daarmee is bijna 90% van de doelgroep bereikt.

Studenten

Conform de richtlijnen van het ministerie hebben we studenten als groep uitgesloten van deze categoriale energievergoeding. Het ministerie heeft geen financiële middelen gegeven om studenten categoriale energievergoeding te verstrekken. Wel heeft het ministerie middelen verstrekt (aan de gemeente Utrecht 2,7 miljoen euro) om studenten via individuele bijzondere bijstand te helpen. Hierbij gelden veel meer voorwaarden. Bij individuele bijzondere bijstand moet bijvoorbeeld aangetoond worden dat er sprake is van kostenstijging en financiële problemen.

We hebben bij de uitvoering van zowel de categoriale als individuele bijzondere bijstand voor energiekosten conform de richtlijnen van het Rijk gehandeld.

Een aantal studenten heeft er wél voor gekozen om het aanvraagproces voor de categoriale energievergoeding te doorlopen. Deze aanvragen zijn afgewezen, meestal vanwege het enkele feit dat de aanvrager student was.

Al langere tijd zien we –mede door rechtszaken in andere steden- dat er twijfels zijn of het uitsluiten van studenten juridisch houdbaar is. We hebben dit probleem (ook in G4 verband) al vroegtijdig bij het Rijk aangekaart, de eerste perikelen rondom studenten speelden al in mei 2022. Ondanks vele verzoeken en indringende gesprekken is het ministerie niet met een oplossing gekomen en geeft ook nu aan geen oplossing of middelen beschikbaar te stellen voor een categoriale toekenning aan studenten. Ook hebben we diverse keren voorafgaand aan Kamerdebatten over dit onderwerp Kamerleden benaderd, zij hebben dit probleem aangekaart. Helaas heeft ook deze route niet tot een goede oplossing van de minister van SZW geleid.

Wat doen we naar aanleiding van de uitspraak?

De rechter heeft geoordeeld dat uitsluiten van studenten van de categoriale energievergoeding ontoelaatbaar is. De beleidsregel blijft gelden, maar we mogen studenten (om het enkele feit dat ze student zijn) niet uitsluiten van de regeling. Deze uitspraak wordt ook beschouwd als een principe-uitspraak die van toepassing zal zijn op de andere 39 soortgelijke rechtszaken die inmiddels door Utrechtse studenten tegen de gemeente zijn aangespannen.

Daarom gaan wij alle studenten die nog in bezwaar en beroep kunnen gaan of zijn gegaan (met andere woorden: die nog een rechtsmiddel hebben) 1800 euro energievergoeding toekennen, als zij verder aan de voorwaarden van de beleidsregel voldoen (dus inkomen onder de norm, ouder dan 21 jaar, uitwonend). Dit betekent dat maximaal 600 aanvragen van studenten opnieuw beoordeeld worden en zij bij positief besluit het bedrag automatisch ontvangen. De kosten die hiermee gemoeid zijn bedragen naar verwachting ongeveer 1 miljoen euro. De verwachting is dat vervolgens de lopende rechtszaken tegen ons worden ingetrokken, evenals lopende bezwaarschriften.

Alle opties afgewogen

We compenseren studenten die na een afwijzende beschikking niet in bezwaar zijn gegaan, of studenten die helemaal geen aanvraag hebben gedaan, niet. We vinden dit pijnlijk. En we realiseren ons dat dit heel onbevredigend is, zeker naar studenten die geen aanvraag hebben ingediend, omdat ze dachten dat ze niet in aanmerking kwamen.

Wij hadden zelf heel graag een oplossing gewild voor alle studenten in onze stad met een laag inkomen, die geconfronteerd werden met hoge energiekosten. We hebben alle opties afgewogen. Categoriale energievergoeding verstrekken aan al deze studenten is helaas financieel onhaalbaar. We schatten in dat er zo'n 15 000 studenten onder de inkomensgrens in Utrecht wonen en ouder zijn dan 21 jaar. Als we hen allemaal 1800 euro energievergoeding geven, kost dit 27 miljoen euro. Een astronomisch bedrag, waar geen enkele dekking voor is. Het ministerie blijft op het standpunt staan dat er geen extra middelen voor studenten komen.

Daarom hebben we overwogen of we voor studenten een nieuwe, aparte regeling kunnen maken. Dit bleek juridisch niet haalbaar. Op het moment dat er een aparte regeling komt voor studenten, bijvoorbeeld met een lager bedrag of met extra eisen, wordt er weer onderscheid gemaakt tussen studenten en andere inwoners met een laag inkomen. Juist daarvan heeft de rechter gezegd dat dit ontoelaatbaar is. De beleidsregel die voor minima geldt, moet ook voor studenten gevolgd worden. Een aparte regeling maken staat daar dus haaks op. En de rechtszaken zullen dan blijven doorgaan.

Tot slot hebben we onderzocht of het zinvol is om in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak van de rechter, al is het maar om richting Rijk aan te tonen dat het beleid echt geen standhoudt. De verwachting is namelijk dat de gemeente bij een hoger beroep opnieuw in het ongelijk wordt gesteld. Een hoger beroep is echter een lange tijdrovende procedure, die zomaar anderhalf jaar in beslag neemt. En dit schort de andere 39 zaken die inmiddels zijn aangespannen niet op. Het zorgt dus op geen enkele manier voor een oplossing voor de huidige situatie. En we willen niet eindeloos procederen tegen onze eigen inwoners.

Onze pijnlijke conclusie is dat door falend rijksbeleid een groep is klemgezet, en dat wij niet de middelen of juridische mogelijkheden hebben om studenten goed te helpen. Dat voelt heel wrang, zeker in een tijd waarin we zoveel aandacht besteden aan het centraal stellen van inwoners en krijgen

Datum 19 april 2023
Ons kenmerk 11142479

waar je recht op hebt. We voeren indringende gesprekken met het Rijk, maar er is geen zicht op een oplossing. Ook bij de nieuwe Wet Energievergoeding 2023 is het op dit moment niet duidelijk wat er geregeld wordt voor studenten. Wij blijven ons inspannen voor een landelijke oplossing voor studenten, bijvoorbeeld via DUO.

Wat kunnen we wel doen

Studenten kunnen in schrijnende situaties tot in ieder geval 1 juli as een aanvraag doen voor individuele bijzondere bijstand voor energiekosten. Daarnaast doen we het nodige om studenten goed te informeren over geld en ondersteuning. In de [Raadsbrief Aanpak koopkrachtcrisis 2023](#) van 23 december 2022 hebben we u geïnformeerd over de laatste stand van zaken rondom de motie Zorg voor onze studenten. Vanaf februari 2023 is er door het buurtteam een inloopspreekuur voor studenten met geldzorgen of vragen over geld geopend op Utrecht Science Park. De Geldzaak sluit hier begin mei op aan, zodat we hierdoor straks zoveel mogelijk studenten met geldzorgen bereiken.

Tenslotte

In deze zaak zijn er geen winnaars. We helpen namelijk niet alle studenten met hoge energiekosten en zullen een deel van onze inwoners (juist degenen die zich hebben gehouden aan onze instructie om geen aanvraag in te dienen) teleurstellen. We rekenen dit het Rijk zwaar aan, aangezien het tot op heden weigert om met een degelijke landelijke oplossing te komen voor alle studenten. Zoals gezegd, blijven we hiervoor lobbyen, in de hoop dat we in 2023 niet opnieuw hiermee geconfronteerd worden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,